

Regler för Statistikcentralens forskartjänster

Användningsvillkor och sekretessplikt

Statistikcentralen kan överlåta eller ge rätt att använda för vetenskaplig forskning och statistiska utredningar av samhällsförhållanden sekretessbelagda uppgifter som samlats in för statistiska ändamål. Uppgifterna får inte användas i undersökningar eller utredningar, tillsyn, rättegångar, administrativt beslutsfattande eller vid någon annan motsvarande behandling av ärenden som gäller personer, företag, sammanslutningar eller stiftelser. En förutsättning för forskningsanvändning av Statistikcentralens material på enhetsnivå är ett användningstillstånd, som ska vara i kraft under hela tiden materialet behandlas. Tillståndspliktigt material får användas enbart av en person som fått användningstillstånd och enbart för ett ändamål som godkänts i beslutet om användningstillstånd. Användningstillstånd beviljas för viss tid (högst för fem år åt gången).

Statistikcentralen kan överlåta eller ge användningsrätt till sekretessbelagda uppgifter som samlats in för statistiska ändamål, från vilka möjligheten till direkt identifiering av statistikenheten (person, företag) har avlägsnats. Med stöd av 19 § i statistiklagen (280/2004) får uppgifter om personers ålder, kön, utbildning, yrke och socioekonomiska ställning också lämnas ut med identifikationsuppgifter. Statistikcentralen kan lämna ut uppgifter om dödsorsaker med identifikationsuppgifter med stöd av offentlighetslagen.

Användningstillstånd ansöks av den ansvariga forskaren för projektet. I ansökan ansöks om användningstillstånd för alla forskare inom projektet, som har för avsikt att behandla eller ta del av material på enhetsnivå. Den som ansökt om användningstillstånd har en skyldighet att se till att övriga inom projektet som fått användningstillstånd känner till villkoren för användning av uppgifter och iakttar dessa. Om den/de personer som fått ett användningstillstånd byts eller flyttar till en annan organisation, varifrån man vill fortsätta forskningen, ska användningstillståndet uppdateras.

I användningstillståndet fastställs det att uppgifter ska behandlas konfidentiellt, och att man inte får försöka identifiera objekten för uppgifterna från materialet. Det material som ska publiceras ska skyddas på så sätt att enskilda personer eller företag inte kan identifieras. Utifrån de uppgifter som överlåtits i identifierbar form (19 § i statistiklagen eller handlingar som gäller utredning av dödsorsaken) är det inte tillåtet att kontakta en person eller dennes anhöriga.

Varje forskare som behandlar material på enhetsnivå ska underteckna ett sekretessavtal. I avtalet förbinder sig forskaren att till utomstående inte röja omständigheter som han eller hon fått kännedom om och som han eller hon är skyldig att hemlighålla enligt lagstiftningen. Sekretessplikten omfattar

också förbud mot att orättmätigt använda sekretessbelagda handlingar eller uppgifter för att skaffa sig själv eller någon annan fördel eller för att skada någon annan.

Ett straff har föreskrivits för brott mot sekretessplikten, tystnadsplikten och utnyttjandeförbudet i fråga om användning av information. För dessa brott kan straffet för forskare vara böter eller högst ett års fängelse. Användning i strid med villkoren i användningstillståndet eller en regelförseelse påverkar organisationens och/eller forskarens rättigheter att i fortsättningen få rätt att använda Statistikcentralens material.

Efter att giltigheten för användningstillståndet upphört har forskaren inte längre tillgång till distansanvändningssystemet och det uppgiftsmaterial som lämnats ut utanför Statistikcentralen ska returneras eller förstöras efter att giltigheten för användningstillståndet upphört. Alla kopior som tagits av materialet och temporära filer ska också förstöras. Statistikcentralen ska underrättas om förstörelsen. Sekretessplikten är i kraft också efter att användningstillståndet upphört. Det är möjligt att ansöka om förlängning av ansökningstillståndet med en ansökan om användningstillstånd.

De publicerade slutprodukterna eller deras referensuppgifter ska sändas till Statistikcentralens kontaktperson. När resultat publiceras ska Statistikcentralen nämnas som källa.

FIONA-distansanvändningssystemet

Regler på organisationsnivå

Andra uppgifter än de som nämns i 19 § i statistiklagen (ålder, kön, utbildning, yrke, socioekonomisk ställning) och uppgifter om dödsorsak ska behandlas i Statistikcentralens distansanvändningssystem.

Organisationen för en forskare som arbetar i FIONA-distansanvändningssystemet ska ha ingått ett avtal om distansanvändning med Statistikcentralen. En utredning över dataskydds- och datasäkerhetspraxis som anknyter till distansanvändning ska överlämnas till Statistikcentralen som bilaga till avtalet. I avtalet fastställs de kontaktpersoner inom organisationen vilka ansvarar för administrativa och tekniska ärenden i anknytning till distansanvändning. Kontaktpersonerna ska till Statistikcentralen anmäla alla förändringar i sin organisation som påverkar datasäkerheten eller dataskyddet gällande distansanvändning.

Den person som undertecknar avtalet om distansanvändning av forskningsmaterial för en anstalts/organisations räkning ansvarar för de forskare som arbetar i FIONA-systemet vid anstalten. Denna person ansvarar också för att forskarnas arbete sker i lokaler som Statistikcentralen godkänner och att det i dessa är möjligt att behandla material på så sätt att materialets dataskydd inte äventyras.

Behandling av material i distansanvändningssystemet

Innan en forskare kan behandla forskningsmaterial i FIONA-distansanvändningssystemet ska forskaren underteckna en förbindelse om distansanvändning. I förbindelsen om distansanvändning fastställer forskaren arbetssätten och -ställena och lovar att iaktta de regler som anknyter till distansanvändningsarbetet.

Distansanvändning är avsedd enbart för forskare som fått tillstånd att använda material och den ska ske enbart från de ställen som nämnts i distansanvändningsförbindelsen, vars IP-adresser granskats och godkänts av Statistikcentralen. Om arbetsgivaren och/eller ett arbetsställe byts, ska forskaren lämna in en ny distansanvändningsförbindelse. En forskare ska förbinda sig till att datorn, nätet och arbetslokalerna är datasäkra. Om forskaren vill arbeta hemifrån, ska denne förvissa sig om att arbetet kan ske över en VPN-förbindelse via arbetsgivarens nät. Mobiltelefonen, i vilken DuoMobile-appen för identifiering i distansanvändningssystemet installerats, ska förvaras omsorgsfullt.

Distansanvändningssystemet ska användas enbart för det ändamål som nämnts i användningstillståndet, och dess verksamhet får inte störas på något sätt.

Forskaren ska sköta dataskyddet för sitt material under tiden för forskningsanvändningen och vid publicering av forskningsutskrifter. Materialet ska behandlas på så sätt att utomstående inte får kännedom om uppgifter i materialet, varför till exempel uppgifter på en skärm inte får visas, delas eller kopieras (till exempel skärmdump eller foto). Skyddade person- eller företagsidentifikationer får inte skrivas till exempel i ett e-postmeddelande. Delning av en skärm från distansanvändningssystemet vid ett distansmöte (till exempel i Teams) är inte tillåten av dataskyddsrelaterade orsaker, även om varje deltagare i mötet har tillstånd att använda materialet och/eller skärmen inte visar uppgifter på enhetsnivå, vilka omfattas av användningstillstånd. En distansenhet ska låsas om man avlägsnar sig från den och enheten inte övervakas och man ska logga ut ur systemet, då man inte längre arbetar över distansförbindelsen.

Forskaren ska se till att forskningsresultat som begärs ut ur systemet inte innehåller uppgifter på enhetsnivå eller möjlighet att dessa röjs. (till exempel shnr-personidentifikationer). I forskningsutskrifter (tabeller, analysresultat, grafer osv.) ska forskartjänsternas dataskyddsrelaterade anvisningar iakttas. Program- och resultatfiler går enbart via Statistikcentralens personal per e-post via adressen tutkijapalvelut@stat.fi / mikrosimulointi@stat.fi. Närmare dataskyddsanvisningar finns i Fionas dataskyddsanvisning:

https://www.stat.fi/static/media/uploads/tup_sv/mikroaineistot/fionan_tieto_suojaohjeet_sv.pdf

Om en forskare eller kund bryter mot avtalen eller anvisningarna om distansanvändning, avbryts distansanvändningsförbindelsen.

Överlåtelse av användningsrätt till personuppgifter som kan identifieras indirekt innebär de facto överlåtelse av personuppgifter och följaktligen blir innehavaren av användningsrätten registeransvarig vad gäller uppgifterna och denne ansvarar för fullgörandet av plikterna relaterade till behandling av personuppgifter, vilka fastställts i den allmänna lagstiftningen och i speciallagstiftningen.